

¹⁹ Man Foola, mà mōma man hoora tintii, na: «maa mà ɳməlg-v». ɿ Mà ta haar mà deedg-v na v`neermii ba na fomr diir nnii vn bee n mana? ²⁰ Hai, teela! T` Berm Krista kaa, hee-ma man gbaam-v bii ka bo na l`doolg mà kwæswr.

²¹ Mà hoora-v wadgankena ka ba n daagb na ba v`he bii man gbaam-v bii. Mà miil hōm na ba v`he welee l`yatg. ²² Ta lag v`bag-ma kan gbalanja. Biilm, mà daaga na n`seenb ba b`torg bà ree-ma sargan mà ɳmetgn n`man.

Seenkaawrb

²³ Hefafraasa seenja-v. Hà ta ba mà man sargan Yeesu Krista kaa. ²⁴ Mà ɳməsheedtuurmبا Markuuswu n Ḧariistarkwu n Dəmaaswu n Lukaas bà ta seenja-v.

²⁵ Berm Yeesu Krista hōmgu bəm n`man!

HEBRMBA

wadga ban da ɦod-ba kee

B`ba wadgankenan bii

Hii kpaa mi há ɦod wadgankena wii hidr. Hā ɦod-ka wii miil Greses tiiba kowt ka ta mi Tuurnkpeemtn wadiin gwæet hōm. Hā ɦoda-ka Yuudaa Krista tiiba biiba, hii kpaa mi na teba mōmba. Welee tiibee bɔrii ɳmeenm. Lee, bá ni biiba t ka bo na bá bɔrii bà gwæet hēn tiim. Tii nnii wadgee tia nn bo na hā hewl-ba weriib, hā lag hā si-ba ɳmeenm. Biilm, hā bɔħċċ na Saŋband da to Yeesu Kristwu bermt saŋgbantumtba n Tuurnkpeemtn gwæet bɔħċċtba n gotibermba jugun, n lo-wu gotibermt na hā lo tuurnkweent d'n nidba l`huuga. Tii sahl-ba huru na bá yuuŋ jugu dahb.

- Hubi^{19a} kakehnān hubi^{4gā} vug^{13un}, há ɦod wadgee wii weraa na Yeesu Krist nnii Saŋband Budaaga. Na hā ba n gemmmt ka yata l`menguu.
 - Hubi^{4gā} vug^{14u} kakehnān hubi^{10nā} vug^{18un}, há ɦod wadgee wii weraa na Yeesu Krist nnii tuurnkweentn gotiberma. Wii ba hayen welee. Hā gotiit kpaa tagd nidba sent. Hā lɔgra hā neerm n vidm myenm welee kpaalaa. Tuurnkpeemtn gotiiba lee, bee da hēna vit ka lil. Bā da lagaa taa na kuum da kpaa saa na bá neer kakehnān. Yeesu Krist lee, wii neera kakehnān.
 - Hubi^{10nā} vug^{19u} kakehnān hubi^{13gān}, há ɦod wadgee wii sahl Krista tiibee ɳmeenm na bá kpat bà mad bá gwæet hēn tiim. Hā lɔgl bá yandaba gwæet hēn tiim ka tɔɔ-ba tɔniiga na bá jum laklb n tarmga jugun.
-

NIDA BUDAAGA

Saŋgband rea dyen ka weraa ka tagaa n d`Budaaga

1 ¹ Weem Saŋgband da tag n *gwεet bɔħoɔtba n gwεet n t` yandaba tɔmb kɔd n beeb jugu jugu. ² Gokaawranhenan d` gwεet n tn ka tagaa n d`Budaaga. Saŋgband lo-ka na ká nan hefim want mənt, d`ta tag n kee le n ree tant. ³ Ká beeb weraa Saŋgband nyɔkb. Kee nnii Saŋgband taangu mɔmgu. Ká gwεet ba n gemmmt ka mad tant. Ká higdg nidba fubehii saħ n san n kal kayen Saŋgband najuudu hɛn sangbambiimn. Dii nnii gemmnbermt tia. ⁴ Welee nnii Budaagee nn yatg *saŋgbantumtbee məmbee, lee, Saŋgband t saħm-ka hidħomr mɔmr d`yata bá reha.

Saŋgband Budaaga ba berm ka yata saŋgbantumtba

⁵ Biilm, ɿ saŋgbantumt wen nnii Saŋgband nyin bed na:

« Ven nnii mà budaaga,
I`log jana l`san n nɔngan
man nnii v`sa^z? »
Laa, ɿ « mà kee mà bəm na hā sa
wii ba na mà budaaga »?

⁶ ln da la ba na Saŋgband tamn d`Budaaga ln foog n maadm tant hɛn kee lee, d`bɔħoɔ na:

Saŋgbantumtbee məmbee ba bà għażiit din dind ká nɔngan^z.

⁷ L`hel *saŋgbantumtba lee, Saŋgband t bɔħoɔ na:

d`hena d`tumtba kita həm,
ka həna d`nymeexeedba kita bogm^z.

⁸ L`hel d`Budaaga lee, d`bɔħoɔ-ka na:

« Hoo, Saŋgband!
v`huraant jarga ba kà bəm kakeħnan.
V`huraant dabbiir ba d`ta bəm kakeħnan.
V`huraant ba na gobiint retr.

⁹ Sɔkla bii b`ba hɔm bii
ka nyahaa bii b`kpaħ hɔm bii.
Wo ln ba welee lee,
ven, ven boo Saŋgband ven,

1.5 Gwεetii ba Yum2^{gan}.7.

1.7 Gwεetii ba Yum104^{gan}.4.

1.6

Gwεetii ba Yum97^{jan}.7.

miim na Saŋgband mɔmr vu v`jugun tlaara kpaam,
lee, n bant-v v`hurtaaba huuga^z!»

10 D`ta beda na

« Tant nn ba lee,
Saberma,
ven da sowlg-t, n saŋgbambiimii məħ.
Vn da her bii nnii weem kɔtɔdn.

11 L`menguu ba l`bɔr.

Ven lee, vii bee wai meniin.
L`menguu boo dimr,
d`budan,

12 v`lagaa l`menguu

wo ban lagaa dimt
ka koh kpeemt lee.
Ven lee, vii ba yenmii.
Vii neerm kpaa diħaa^z.»

13 ɿ Saŋgbantumt wen nnii Saŋgband nyin bed na:

« Daan v`kad mà najuudu hɛn,
maa mà he v`rafeedba bəm v`nakpai kwæen,
lee, v`nawdrm-ba^z »?

14 Saŋgbantumtbee məmbee ba na voħoom m`hena Saŋgband nymeex ġib mii nnii. D`tuuna-ba bà tħora biiba bá ba bá yuuj jugu dahb bee.

Looom-n nɔmb jugu dahb Budaaga nn daan n bii hən!

2 ¹ Tii nnii ln ba na t`looom nɔmb həm bii tn kewi bii jugun, ka bo na l`daa saa na t`bɔr.

² Ka l`ba biilm na l`ba na gwεet *saŋgbantumtba nn da fan tii həna t`jugun, ka ta ba biilm na bá həna beħgu mengu ka kpaa vala Saŋgband bee soħdg fat l`magħiż n bá beħgu tii de, ³ ɿ lan nnii tn kee t`bee t`fetg Saŋgband nuħun ka t`nim jugu dahb mɔmb? Berm nnii noogr na hà fan jugu dahb gwεetii. Bá homr Berma noon bee da ta beda-t ka higr t`jugun. ⁴ L`saa, Saŋgband t ta hig t`jugun ka tagaa n nymeex t`weraa d`gemmmt tii n hoolgu jugu jugu n nan *Voħoom Buudm dn raar d`sɔklbn mii.

1.8-9 Gwεetii ba Yum45^{jan}.7-8.

1.10-12 Gwεetii ba Yum102^{gan}.26-28.

1.13 Gwεetii ba Yum110^{jan}.1.

Saŋgband lo want mənt d' Budaaga kwəen

⁵ Biilm, Saŋgband ba lo tant t' kena n nōngan tii *saŋgbantumtba gemmmt kwəen. Welee tantii gwəet nnii tn gwəela. ⁶ Yanta hii bəhoo *Wadbuudga riikan na:

«Hoo, Saŋgband!

¿ Wen nnii nid na v' geem n hā wee?
na ¿ Wen mom nnii nid na v' luum n hā wee?

⁷ Gwəntah, v'hohl-wu saŋgbantumtba kwəen,
l'ka ba hiidg,
v'sahm-wu hidbermr
n həm hā ka ba bermwu kpaalaa.

⁸ Lo-wu want vn her tii mentii jugu tia^z.»

Ka Sangband t lo wantii mentii nida kwəen, welee bo na l'biir na bii kpaah rii felah ka kpaah hā kwəen. Ngu hal n jana, t' yul na wantii mentii la kpaah hā kwəen. ⁹ Gwəntah, tn yu bii nnii na Saŋgband hoħlg Yeesuwu sah saŋgbantumtba kwəen, l'ka ba hiidg. Biilm, d' hera welee ka bo na hā di kunyōnu hā kpi baawena kaa. Sangband hōmgu dn her-t kuu nnii. T' yul-wu gwelja hā hugl n nyokb n jeenjl b kuum han kpiir mii kaa.

Saŋgband Budaaga nnii nidba teela

¹⁰ Saŋgband rea want mənt ka mad tant d' kwəen, l' ba na l' da magra n dn na d' vii Yeesua, hā kitg hōmwu kpaalaa ka tagaa n kunyōnu. D' da hēna welee na d' kpaahaa d' bii d' jiblg d' nyokbn. Yeesua rawda-hi jugu dafh huru. ¹¹ Biilm, hā higda nidba bəfghu n ln higdg bá bəfghu bee, bá məmbee rən sa yena man. Tii kaa nnii han kpaah n jiwhi na hā hoħm-ba na hā teelba ¹² hā wen da bed Saŋgband na:

Hā kee hā bəhooom hā teelba d' gwəet,
na hā kee hā nyokm-d bá door-d tijan bee kpaturun^z.

¹³ Hā ta bəhoo na:

Wii lee, hā kee hā lōom hā daaġbii məmbii d' jugun
n ta bəhoo na:
«Kpay-n má n bii Saŋgband nn to-ma hii!»

2.6-8 Gwəetii ba Yum8^{jan}.5-7.

2.12 Gwəetii ba Yum22^{jan}.23.

¹⁴ Wo biihii nn ba na nidban lee, Yeesua t ta kit nida. Hā kit nid na hā kpi ka bo na hā wadr hā mad kuum gemmmt wii. Wii nnii Kunida. ¹⁵ Hā hera welee na hā ree bá da sol kuum n kpat n ka ba yuumntn bá neermii mənmii bee.

¹⁶ Lag *saŋgbantumtba nnii Yeesua nn kena na hā tərg, hā kena na hā tərg *Habrahaama buudm. ¹⁷ Tii kaa nnii ln da ba na hā lōg hā teelba beebii məmbii. Welee nnii han da ba hā bee hā kitg bá *gotiberma ka yu nidba higm ka nawr n Saŋgband ȳmeeğb, ka bo na hā kpii hā tigr fubəhii. ¹⁸ L'lo hā momwu tarmgan kōd, hā jum kunyōnu jugu jugu. Welee kaa nnii han ba hā bee hā soħdgm bá ba tarmgan bee.

Yeesua ba berm ka yata Mohiisa

3 ¹ Teelba-n, n`ba na Saŋgband reban. Dii hoħ-n. Tii lee, tħoħr-n n Yeesua wee! Wii nnii tumta, wii nnii *gotiberma nn tia hā hēn wii. Welee tiimii nnii nn rea ka bəhoo na m`ba gobiint. ² Biilm, Saŋgband da lo-wu welee ȳmeeğbii. Yeesua kpat ka nawr n Saŋgband wo *Mohiisa nn da ta nawr n Saŋgband haar ȳmeeğb lee. ³ Saŋgband t yum na Yeesua mag na hā soħdg jeenjl bōd l`yatg Mohiisa. Biilm, hii hā mōħhaar wii nnii ban jeenla l`yata haarii momr. ⁴ Haar ba n d'mōħda. L`ba na hā ree l'məngu wii nnii Saŋgband.

⁵ Saŋgband lo d' daaġb Mohiisa hēn na hā da nawra n d' haarii mendii ȳmeeğb. Da hā ȳmeeğb nnii na hā bəhooom tigr bii Saŋgband nn da rea ka bəhoo-wu l'hel b'kena n nōngan n bii. ⁶ Krist lee, d' lo d' daaġb hā jugun na wii nnii d' Budaaga. Dii lo-wu na haarii jugu tia. Welee haarii ba na Saŋgband redn. Ten lee, t' ba na haarii mōmrn ka t'kpat n ka ba n daaġb Saŋgband hēn ka kpaa liġwa, ka nyoka tyen tn daag b'jugun bii kaa.

He

Bá tia Saŋgband hēn bee nan jiba d' voħoorn

⁷ Tii kaa nnii *Vohoom Buudm nn bəhoo na Jana, ka n`hom Saŋgband noor,

⁸ daa ta haħlg-n n`juuni
wo n`yandaba nn da her kpamkparmugn lee!

⁹ Saŋgband bəhoo na:

«L`goorii, bā da tarm-ma
n bagm-ma n gwəet,

ka la nyaan bii man her-ba
 10 kakehnan bina kwetnaa bii.
Welee lee, waagee t ror-ma loogu.
Má bohco na tigrndina tiln,
nidbambena ba miig man bag bá man bii.

11 *Tii kaa nnii man da fed n kweweweerga na*
bá nan kpaa jiba voholoja mà nn bagm-ba keen felah^z.

12 Má teelba-n, mug-n ūyen hōm! N` ni hii daa neer ka ba
 n kwewbehr hā jugun hafr kakehnan na l` san l` saa hā gwid
 Saŋband kaawr! Dii neeran. 13 Sahm-n taa ḥmeenm goor wo goor
 kakehnan goor ln hof *Wadbuudgan na "jana" dii! ḥem-n welee ka
 bo na fubehga daa bēm n gemmmt na kā hogl kā hafhg n` ni hii jugu!
 14 T` kitg Krista tuurmba ka l` la ba na t` kpat n ka higr kakehnan
 daagb tn da foog n sohd weem bii jugun.

15 «Jana, ka n` hom Saŋband noor,
 daa ta haflg-n n`juuni
 wo bá da vidg d`jugun bee^z!»

¿Lag Vohoom Buudm nn da bed nnii?
 16 ¿Teba nnii bá homr Saŋband noor n vid d`juguni? ¿Lag Mohiisa
 nn ree *Hejift tantn bee mēmbee? 17 ¿Teba da red Saŋband loogu
 kakehnan bina kwetnaa? ¿Lag bá da her fubehga n kpiidr n ka door
 kpamparmgun bee? 18 ¿Sangband da ba gbu n foorm na bá nan
 kpaa jiba kōrgu dn maantr na bá vohoo kuu ni? ¿Lag bá da ba valg
 bee nnii dn da bed?

19 Tn yu bii nnii na bá da ba bee na bá jib vohoor kōrguun na bá
 da hafhg bá juuni.

4 1 Saŋband da beda d`reba n dool na bá kee bá bee bá jib
 voholoja dn maantr n dool-ba keen. Welee gwetii la ba t`
 jugun n jana. Tn mug-n nan tyen hōm ka bo na t` ni hii daa kpat
 kaa! 2 Biilm, bá fana-t welee gohōmtii wo ban da ta fan-t *Yisraheel
 tiiba lee. Gwēntah, bee nn da homr tii t ka ba tōrg-ba l` bahf n na
 bá homra-t n ka ba tii t` hēn. 3 Ten tia Saŋband hēn ten, t` nan jiba
 Saŋband vohoor dn gwēl l` hel diin. Biilm, d`beda na:
 «Tii kaa nnii man da fed n kweweweerga na
 bá nan kpaa jiba voholoja mà nn bagm-ba keen^z.»

3.7-11 Gwetii ba Yum95^{jan}.7-11. 3.15 Nyaan vugi 7-8. Gwetii ba Yum95^{jan}.7-8.
 4.3 Gwetii ba Yum95^{jan}.11.

Welee gwetii nnii Saŋband nn da bed d` wen da togl tant
 reem. 4 Biilm, l`hōda *Wadbuudgan na: *Dn da felg d`ηmeeğb mēmb
 hēb lee, n vohoo goleblr goor.* 5 L`ta lila bohōob na: «Bà nan kpaa
 jiba voholoja mà nn bagm-ba keen.»

6 Noogrba nn da sohdg gohōmtii n ka ba jib voholanjeen na
 bá da ba valg lee, l` sahl nan volba huru na bá jib kan. 7 Tii nnii
 Saŋband nn lil gojeend bahm. D` hohl goorii na «jana». Kaa n
 kaan nnii dn tag n *Daviid n bohōob na:

«Jana, ka n`hom Saŋband noor,
 daa ta haflg-n n`juuni^z!»

8 Biilm, ka Yoosua t da jiblg-ba voholanjeen, d` da kpfah d` hel
 d` ta gwēslm gojeend diir gwēet n kaann. 9 Tii nnii ln la tol nan
 Saŋband tigr vohoor diir d`ton *Saabaat goor. 10 Biilm, hii hā jib
 Saŋband vohorn wii ta vohaa hā ḥmeeğb kaa wo Saŋband nn
 vohaa d`reb kaa lee.

11 Tn nakm-n nan t` ni na t` jib voholanjeen ka hēna hōm na t` ni
 hii daa kir na hā valg, l` saa na hā lor wo Yisraheel tiiba nn da her
 lee. 12 Sangband gwēet neera ka ba n gemmmt. T`ba deem ka yata
 hoodjuuga kā ba noora hareh kee. T`jiba ka rada liliigu n vohoom
 l` huuga, ka sada toga n giilm l` huuga. T`jahwa nida kwēswr n hā
 jugun diila. 13 Hā ba na gwēet wii nn ree bii mēmbii ba wiingan
 hā nōngan, bii kpfah-wu fohmgan felah'. Hā nōngan, l`mēnguu ba
 feelgan. Wii nan gbaama-t gwēet bii tn her bii mēmbii hēn.

Yeesu nnii t` gotiberma, t` tagaa n wii ka nyohla tyen n Saŋband

14 Tn mad-n gwēet hēn tiim t`rem faa-n mii nihi hirih', l`kōtōd na
 t` ba n *gotiberm hā wak l`mēnguu n taa Saŋband nōngan. Wii
 nnii Yeesua, Saŋband Budaaga. 15 T`gotibermwii ba n beer na hā
 nyaan t`higm t`gigdmn. L`ηmēgii n wun baaben ni wo ln ḥmēgaa n
 tn lee, gwēntah, wii ba he fubehga felah'.

16 Tii kaa nnii tn ba t` bee t` nyohlgm tyen n Saŋband huraant
 jarga ka ba n daagb. Dii hēna-t hōmgu. Dii yul t`higm. D`ba d`tōrg-t
 vuugu kú mag kuun.

He

4.7 Ta nyaan 3.7-8 n 3.15. Gwetii ba Yum95^{jan}.7-8.

KRISTA GOTIIT

Krist nnii gotiberma, wii dafhl há reba juuni

5 ¹ Bà rooda *gotiberm baaben tiwu nidba huuga, há ka hëna Sangband ñmeeëgb bá n dn l'huuga neermn. Wii too Sangband want ka hëna *vit fubehii kaa. ² Wo wii mëma nn ta ba gigdm lee, há ka bea ka hum n bá fiwdg n ka hëna fubehii ka kpaa mi bee. ³ Han ba gigdm lee, há kpaa hëna vit tigr fubehii kaa n jaħ, há ta hëna welee há móm há fubehii kaa.

⁴ Hii kpaa lōo hayenwu gotiit. Bä soħda-t Sangband nuhun wo *Haroona nn da soħdg-t lee. ⁵ Krista mëma ba lo hayenwu gotibermt, Sangband lo-wu-t. Dii da beda-wu na:

«Ven nnii mà Budaaga.

Na goorii n jaħħaa,
man nnii v`sa^z.»

⁶ L'ta boħċċa há ret *Wadbuudgan riikan na:

«Ba v`bem gotiuu kakeħnan
*Malkiseddexka dela^z!»

⁷ Yeesua nn da ba tant hēn lee, n hēm seenjb ka jobla Sangband ka mōo kimm ka kuum nyanyaam. Biilm, há da miil na d' ba n gemmna d' ree-wu kuumiin ka hā la kpi^z. D' soħd há seenjb l' baħr n na hā da hohlg hayen d' kwæen. ⁸ Han da la ba na Sangband Budaaga lee, há kpelj valgm ka tagaa n hā kunyønu deb. ⁹ Welee nnii Sangband nn da her hā kit hōmwu kpaalaa. Há kit bá vala-wu bee mëmbee jugu dahb tia. Jugu dahbii bee kakeħnan. ¹⁰ Sangband t hoh-wu na gotiberma, *Malkiseddexka dela*.

Soħdg-n nidmombha diit!

¹¹ T`ba n gweet kod na t`biir l`hel welee gweetii. Gwentaħ, l`bee-t gemm na t`werii-n t`kotd na n`kewiib hera gemm.

¹² Nyimlena n`ba na bermba, n`ka la hēejja hii na hā weriim-n Sangband gweet ban foogaa n kpelj tii. N`la hēejja befeem, l`ba na nn ba n`hēejm diit mōmt. ¹³ ¿Há hēema befeem n jaħ wii kpah na kundbugan? Welee nidwi kpaħ hā bee hā soħdg weriib b`hel

5.5 Gweetii ba Yum2^{gan}.⁷

5.6 Gweetii ba Yum110^{gan}.⁴

5.7 Nyaan Matewa 26.36-46.

neerm m`ba sħobb mii gweet. ¹⁴ Há ju diħafraħt wii lee, wii ba na nidmomb nnii. Wo welee tiwii nn la sakla hayen ka hëna l'jugun lee, l'ka sakla hā diila hā miigaa b`ba hōm n b`kpah hōm bii.

6 ¹ Tii nnii In ba na t`yaagr n nidmombha weriib weenn ka kpaa ta hila tyen Krista gweet ban foogaa n kpelj tii jugun. Tii nnii weriib b`hel neerm lagiib, n weriib b`hel hieb b`ked nidwu n kuumn bii, n Sangband hēn tiim weriib, ² n weriib b`hel *nyaalm huurb jugu jugu n nihi deem, n kpiirmha himtgm n yakaawrgu gweet weriib. ³ Biilm, ka Sangband t si-t huru, nidmombha weriib jugun nnii tn ba t`lo nōmb.

⁴⁻⁶ ¿ Ben nnii b`hod bá ñmēta bá neerkpeemmn bee? Welee nidbee ta kpah bá bee bá lagii bá neerm felah. Bä soħdg Sangband wiinga, n lēm sangbambīlm hōmgu, n yuuri *Vohoom Buudm. Bä miig na Sangband gweet ba lameegu l'kpah jaħ. Bä magii n yum tant t`kena n nōngan tii gemmna. Welee nidbee nn ñmēta bá neerkpeemmn lee weraa na bá ñmēta ka kpah Sangband Budaaga *dabragħ hēn bayen bá kaa, ka diinaa-ka na bá suum-ka.

⁷ Ka kpamb torju nn ni b`jugun heruħ bii roon b`tiwu dikahħomt, Sangband t kaawl b`hēn. ⁸ Gwentaħ, ka b`roon hint n mobeħt, d`kohd-b. L`nyuh na bá gweel nobeħr b`jugun, In kee l`toggler b n bii nnii bogm todm.

⁹ Teelħomba-n, ka t`la gweela-n n welee, t`miil hōm na n`ba jugu dafħb huru jugun. ¹⁰ Sangband ba sħobb, d`kpah d`hōn n`ñmeeëgb nn hëna bii, n soħlb nn ba n d`hidrn bii. Welee weraa na n`torg bá ba na d`reba bee, n ka ked n nōngan ka hëna welee. ¹¹ Tn bag bii nnii na n`ni baawena weri na hā ba keliigu kakeħnan l'mengu diħm, ka bo na nn daag b`hēn bii mēmbi he b`jugun. ¹² Tii lee, daa la kit-gwaamba! Tagħid-n bá ju kweewr ka haħr gweet hēn tiimn bee nakpaña! Welee tiibee soħda bii Sangband nn da bed n dool na d`nan saħl bii.

Daaġb b`ba b`jugun bii gweet

¹³ Sangband nn da bed n dool na d`nan saħl *Habraħaamwu bii lee, n foorm n dyen d`hidrn na hii da kpah ka yatgħid na d`feer n hā hidrn. ¹⁴ D`boħċċa na: «Maa mà gweel noħomr v`kaa, mà he na v`yakii nan bem kod.» ¹⁵ Habraħaama t jum kweewr n hōd, welee nnii han soħdg bii Sangband nn da bed ka foor na d`nan saħl-wu bii.

¹⁶ Nida nn foor lee, n ka foor n hii hā yata-wu wii hidrn. Foorbi weraa na nida nn boħċċa tii ba gobiint, bii rada gweet nidba huuga.

He

¹⁷ Foorb n nnii Saŋband nn sɔkl na d`werii bá nan sohda d`kegt bee na d`nan ta kpaa ɳmeta dn mug bii jugun. Tii kaa nnii dn hewl foorb bii dn da bed n dool na d`nan safh bii jugun. ¹⁸ D`hera welee l`kotd na foorbii n bii dn da bed n dool bii kpah lagii. L`saa Saŋband kpaa hogla felah'. Welee lee, ten fohnt d`man ten, l`sira-ɳmeenm kpaalaa na t`bee t`sohdg daagb dn nan safh-t bii nihi hirifh'.

¹⁹ Welee daagbii ba t`neermn wo korju kú hena na meel daa liguum nyaamn kuu. B`hahra ka ba b`jugun. B`jiba ka vonta dimgu ka taaa kaalanbuudga momgan. ²⁰ Ree nnii Yeesua nn jib t`nongan ka kitg *gotibermwu *Malkiseedeka dela. Yeesu wii t ka ba t`gotibermwu kakehnan.

Malkiseedeka gotiit yata Ḥaroona ret

7 ¹ *Malkiseedeka da ba na Saleem korgu huraa ka ta ba na Saŋband mɔmr *gotiin. Wii da taj n *Ḥabrahaam n kaawl há hən há wen da kpena ka di huraamba jugun. ² Wii nnii Ḥabrahaama nn da radg han da diir huraamba jugun n sohd bii tomb kwifh n to-wu myen.

Nooga sah, Malkiseedeka hidrii kotd nnii na huraa há ba sɔbb wii. Há ta ba na Saleem huraa, l`kotd nnii na nigiigu huraa. ³ Hii kpaa mi há jugun tiit, hii kpaa mi há sawu n há nya, hii ta kpaa mi há yandaa. Hii kpaa mi há neerm bahm, hii ta kpaa mi m'difm. Han ton Saŋband Budaaga lee, há kpat n ka ba na gotiiwu kakehnan.

⁴ Lo-n nɔmb n`nyaan nidwii bermta! Ḥabrahaama nn da la ba na t`yandaberm lee, há rad want han da ba n tii mentii tomb kwifh n to-wu myen. ⁵ L`ba na bá ba gotiiba *Levia buudmn bee nnii ban rada want tomb kwifh n to-ba myen *Yisraheel tigrii məndii huuga. Bá teelba momba do nnii ban sohda. L`ba na bá momba ta renn Ḥabrahaama buudmn. Bā həna welee l`magr n *bahlb seju kuugu. ⁶ Malkiseedek wii lee, wii kpaa ba bá buudmiin, gwəntah, Ḥabrahaama da radg want tomb kwifh n to-wu myen. Há ɳmet n kaawl Ḥabrahaama jugun. L`ba na Ḥabrahaam nnii Saŋband nn da bed n foorm na d`nan həna bii wii. ⁷ L`ta ba biilm na berma kaawla kaa hən. Ln ba nnii.

⁸ Levia yakii ba na nidban. Yisraheel tiiba t ka rada bá want tomb kwifh ka too-ba myen, l`ba na bá nan kuuln. Malkiseedek lee, wii neera wo *Wadbuudgan nn rea ka bɔhɔo lee.

⁹⁻¹⁰ Na t`fəlg nan l`menguu bɔhɔob, t`ba t`bee t`biir na Levia mɔma da radg want tomb kwifh n to myen ka tagaa n há yandaa Ḥabrahaama, l`ba na há buudmn tiiba sohda welee. ¿Lag há yandaa da radg há want tomb kwifh n to Malkiseedekwu myen? ¿Bá rehdrbee nn da tarj n taa lee, bá nyin meed-wu?

Krista ba gotiiwu Malkiseedeka dela

¹¹ Saŋband to *Yisraheel tiiba Mohiisa *bahlb. Bahlbii higra *Levia buudm gotiit hən. Ka Levia buudmn *gotiibee ɳmeesgb t da he həm kpaalaa, ¿In ta ba l`gabaam gotijeenhii *Malkiseedeka dela l`kpah *Ḥaroona buudm ni?

¹² L`ba na ban lagaa gotiit lee, l`ka ta ba na bá lagii bahlb. ¹³ Hii tn bɔhɔo há gwəet wii rən hujenga kiigan, l`ba na huugeen tihiib ban he *vit vit dahja jugun felah'. ¹⁴ Wo tn mi həm lee, t`Berma rən Yuudaa huugan. Mohiisa mɔma ba gwəel gotiit gwəet felah l`hel welee huugee.

¹⁵ Kpay-n nan gwelja In red wiangan ka t`log na l`lo gotijeenhii l`magr wo In da ta lo Malkiseedek lea! ¹⁶ L`ba lo-wu gotiit ka higr bahlb b`bɔhɔo na bá room *gotiiba buudm miimn bii jugun. L`lo-wu-t ka higr neerm m`kpaa dihaa mii gemmmt jugun. ¹⁷ Biilm, l`bɔhɔo há hidrn na:

«Ba v`bəm gotiiwu kakehnan
Malkiseedeka dela^z!»

¹⁸ Tii lee, l`kpii weem bahlb seju l`bahf n na b`da kpah n gemmmt ka ba yem. ¹⁹ Bahlb ba bee na b`san n nidba bii b`ba həm kpaalaa biin. Saŋband t sahm-t daaghɔmb. Welee daagbii kaa nnii tn bea ka nyofla tyen n dn.

Krist nnii gotibermwu kakehnan

He

²⁰ L`saa Saŋband t foorm ka hewla l`menguu jugun. Gotivolbee məmbee da sohdg bā gotiit, foorb kpah kan. ²¹ Gwəntah Yeesu lee, wii sohdg hā ret l`magr n Saŋband nn da fed d`wen da bed-wu na:

«Ba v`bəm gotiiwu kakehnan!
Man nnii Saberma, mà fedan.
Mà nan ta kpaa ɳmetgna t`jugun^z.»

7.17 Gwətii ba Yum110^{jan}.4.

7.21 Gwətii ba Yum110^{jan}.4.

²² Welee saa na Yeesua bəm na *tuurnhōmt mōmt tia.
²³ Radgvolm ta bee. *Gotiiba da bee kōd, blaħb kaa na kuum da kpaa saħ-ba huru na bá hēm bá gotiit ȳmeeġb kakeħnan.
²⁴ Yeesu lee, wii neera kakeħnan. Hā gotiit kpah lagiib. ²⁵ Tii nnii han bea ka dah bá tagaa n wun ka nyohla bayen n Sañgband bee juuni kpaalaa. Biilm, wii neera kakeħnan ka jobla Sañgband bá hēn.
²⁶ Gotiberm ln da gbaama-t wii mōm nnii. Hā ba buuda, ka ba n hā nyonyoġm, nakakeet kpah hā hēn, ka dodg n fubeftiiba, l' vii-wu n faaga hā ka ba sañgbambiim biimn. ²⁷ Wii da kpaa boo gotibermvolbee. Bee lee, bee hēna *vit goorhee mēnhee, nooga saħ bá fubefħii kaa n nan tigr rei kaa. L' ba na wii hera vit ka vid hā mōmwu myenm welee n jah'.

²⁸ ¿ *Bahlb bii hēna laa? Bii lōo nidba gotibermt ȳmeeġbn, bā ba gigdm. ¿ Sañgband dii t hēm laa? Bahlb kaann nnii dii nn fed ka lōo dyen d`budaaga gotibermt ȳmeeġbn. Kee ba hōmwu kpaalaa.

Krista ba na tuurnhōmt mōmt gotia

8 ¹ Kpay-n nan gwęet t' ba daħt na t` biir-n tii! *Gotiberma mōm tn ba n wii nnii. Hā ba sañgbambiimn ka kad huraant jargan Sañgband najuudu hēn. Sañgband nnii hurberma. ² Yeesua hēna kan ȳmeeġt *Sañgband haarn. Kaalanjee nnii suku mōmgu Saberma nn fil kuu. Lag nida mēħra-ku.

³ ¿ Lag gotiberm baaben tia ȳmeeġb nnii na hā tōo want ban saħ Sañgband tii ka hēna *vit? L' ba nan daħt na t` gotiberma ta bēm n bii na hā to Sañgband. ⁴ Biilm, ka Krista t da kpat tant hēn, hā da ta kpah hā bēm na gotia mēħi, l' kōtōd na biiba fętq kaalanjee lōġb n ka tōo want Sañgband l`magr wo *bahlb nn bōħċċa lee. ⁵ Welee gotiibee ȳmeeġb ba na bā tōgaab-b tōgiħi, b` ba na sañgbambiimn gobiint want liliitn. L`boo *Mōhiisa. Hā wen da bo na hā fil *Sañgband suku lee wen, d` bahl-wu ka bōħċċa na: « Hē gemm na v`he l`menguu hōm l`magr n bii man da werii-v ka ba duur hēn bii! »

⁶ Gwelja nan lee, Sañgband to Yeesuwu ȳmeebermb b` yata Mōhiisa reb. L`tag n wii le n lo *tuurnhōmt t`yata noogrtii. Tuurnti higra wanħōmt t`yata noogrt Sañgband nn da lo na d`nan saħl tii hēn.

Tuurnkpeemt n kwękwęnt

⁷ Ka tuurnnoogrt da kpah n bēħgu kuugu, l`da ta kpah l`bēm daħt na bā lagħiit n tuurnrefħdr.

⁸ Saberma venaa hā tigr nabiir ka bōħċċa na:

« Kpay-n! Goora kenan.

Mà kee mà lo tuurnkwęent

má n *Yisraħeel haar n Yuudaa haar l`huuga.

⁹ Welee tuurnti kpaa kee t`bēm

wo man da lo má n bā yandaba l`huuga tii,
goor man da soħdg-ba *ħejift tiiba nuħun dii.

Wo ban da ba san n nōngan ka hahr tuurntiin lee,
maa t ka kpaa geewa n bā wee.»

Saberma nn bōħċċa nnii.

¹⁰ « Welee goorhee kaann,

kpay-n tuurnt man kee mà lo má n Yisraħeel haar l`huuga tii!
Mà kee mà lo mà bahlb bā diilan,
mà hōr-b bā kwęewan.

Mà kee mà bēm na bā Sañgband,

bee ba na mà tigr.»

Saberma nn bōħċċa nnii.

¹¹ L`kpaa kee l`ta gbaam na

bā ni hii weriim ka bōħċċa hā teel laa hā tuur na
l`ba na hā miig Saberma.

Bā tēmbee kee bā miim-wu,

l`lōg kaa kakeħnan berma.

¹² « Mā kee mà yum bā higm.

Mā kpaa kee mà ta deer bā fubefħii gwęet.»

¹³ Sañgband nn bōħċċa tuurnkwęent gwęet lee, l`bo na l`biir na d`hera tuurnnoogrtii t kit kpeemt. L`ba na bii b`kpeema ka kohla bii ta kpah na bā da bā ta hee-b n bii.

Tuurnnoogrt kowt kpeemn

9 ¹ *Tuurnnoogrt lee, t`da ba n bahlb sent l`hel kowt n tant hēn kaalanja bā kan seeja Sañgband ree. ² Suku da ba kaalanjeen, bā radg-ku mreħi n dimgu. Sika kana n kpel beel sukuu kaalanñoogrgeen. Kpoonī ban saħ Sañgband hii ddei kpelii hēn. Ree nnii ban hof na kaalanħuudga. ³ Kū kaalanrefħdrga da ba n

He

dimguu kaann, bà hof ree na kaalanbuudga mōmga. ⁴ Ree nnii sika dafja nn da bee, bà totra kà ni nyab nyanyaam. *Tuurnt kadaknja da ta ba kan l'fiid-ka n sika. Kadaknjeen, sika sumga da ba kan ká ni ba diit t'ren n sangbambiimn tii. *Haroona dabir d' da toowr fiit dii da ta ba kan. Tanlalaga ln da hōd tuurntii gwēet hā jugun hee da ta ba kadaknjeen.

⁵ *Sangbantawdbermba da ba kadaknje faaga bà bagt t fiid kà laku. Lakuu hēn nnii ban da kpih vit jiim na l'waa fubehii. Welee weraa na Sangband ba kan. Gwēntah lee, lag gwelja nnii tn ba t' biir-n b'ba kan bii mēmbii kōtōd. ⁶ L'menguu nn da ba welee lee, *gotiiba jiba goor wo goor sukuu kaalannoogrgeen ka hēna bá ñmēeġb. ⁷ Gotiberma n jahf jiba kaalanrefdrgeen bindn myen. Hā jiba kan ka mad *vit jiim na hā si Sangband ka bo na l'waa fubehii ban her ka kpaa mi hii, hā mōma rei n ta tigr rei.

⁸ *Vohoom Buudm weraa nan na kaalanbuudga mōmgan dimgu ban wiig na nida bee hā jib kan ka sugnoogruu nyi bee. ⁹ Welee ba na tōniib b'saa na t'hom b'geta goona bii nnii. L'bo na l'biir-t na want gotiiba nn sah Sangband tii n vit ban hēna-d tii kpaħ n gemmmt na t' he na hā hēna-t wii n biiba han hēna-t bā kaa bee kitg hōmba kpala.

¹⁰ Biilm, welee hebii hela diit n daam n nan kowt jugu jugu t'higda nidwu tii. Welee kowtii hela tantntina hēn want n jahf. Kowtii da ba t' bēm kakehnan Sangband nn da mug na d' da d'lagii l'bif lee wen n jahf.

Krist nnii hōmgu han daan-t n kuu gotia

¹¹ Krista daann. Wii nnii *gotiberma hā sah-t hōmgu tn da ba t' soħdg kuu. Hā jib *Sangband suku mōmgun. Sukuu ba daħt ka ba hōm kpala l'yata tant hēn reku. Lag nida hera sukuu, l'kōtōd nnii na kū kpah na tant ln ree tii rekun. ¹² Krista jib kaalanbuudga mōmgan myenm ligah'. Lag butajunta n naabia jiim nnii han da sir Sangband. Hāyēn hā mōma jiim nnii han da sir-d. Welee nnii han daħr t'juuni ka rea-t t'fubehii mēniin myenm welee. ¹³ Ḷ Naadaara n butajunta jiim n nan naabniira toom kpaa higda nidba gbani hēn nakakeet? ¹⁴ Ka l'ba welee de, Ḷ lan nnii Krista jiim nn kpah m' bēm daħt l'yata na m'higdg t'diila n t'hebbēhb? L'hēna welee na t' bee t'hēm Sangband ñmēeġb. Dii neeran. Biilm, Krista vidra hayen hā mōmwu Sangband. Hā vitii kpah nakakeet tiit felah'. *Vohoom

Buudm da kpahaa-wu hā wen da hēna welee ñmēeġbii lee wen. Mii bee kakehnan.

Krista vit kalgr tuurnkwēent

¹⁵ Tii kaa nnii Krista nn lo *tuurnkwēent n ka kuu gwēet nidba n Sangband l'huuga. Hā kpiira na hā daħħi nidba bā da gwid bahlb kaawr ka ba tuurnnoogrti bee juuni. Tii lee, biiba Sangband nn hof bee beel bā soħdg kēgt t'ba t'bēm kakehnan Sangband t lo na d'nan saħħi tii.

¹⁶ Nida ba hā bee hā hōr han bag na l'da l'bēm hā kuum kaann lee wadga hā doolgi. Ka l'ba na bā he wadgee n ñmēeġb, hā kuum kaann n jaħf nnii ban ba bā bee bā fee-ka n ñmēeġb. ¹⁷ Wadgee ba daħt hā hōd-ka wii kuum kaann n jaħf'. Kā kpah n gemmmt tiit hā hōd-ka wii nyi neer. ¹⁸ Tii kaa nnii tuurnnoogrti nn da kpah t'bee t'bēm daħt ka jiim da ba tħedg. ¹⁹ Biilm, *Mohiisa da kaala ka toola *bahlb sentii mentii tigrii mendii nōngan. Lee n l'kaan, hā lōgm naabia n butajunta jiim n nyaalm n lōgm tħoħolm n ruruuga kiiga vaat n vēħeżżejjie jiimiin n mēem wadgee hēn saħħ le n ta mēem tigrii mendii hēn ²⁰ ka bōħċo na: «Binbii nnii jiim m'hahla tuurnt Sangband nn għaama na n'valgm tii.»

²¹ Hā ta mēem jiimii Sangband suku hēn n kowt wantii mentii hēn. ²² Bahlb bii bōħċo na, want jiim nn kpaa higda tii kpah tħiit, l'saa, ka jiim ta ba tħedg l'ta kpaa waa fubehii. ²³ Ka l'ba nan na bā higm want ban tħogħa n għobiint want t'ba sangbambiim tii, l'ta ba daħt na bā higm sangbambiim għobiint want mōmt ka tagħha n vidħoħt t' yata vonti.

Myenm welee

²⁴ Biilm, Krista ba jib *Sangband haarr nidba nn mēhr diin, l'kōtōd na haarii ba na Sangband haarr mōmr tħoġikah, kpala nnii. Krista jib sangbambiim mōmmn. Ree nnii han bee ka rea hayen Sangband nōngan t'kaa.

²⁵ Bind wo bind, *gotiberma jiba kaalanbuudga mōmgan n dōm vit jiim. L'ba na Krist lee, wii ba lo-ku hayen na hā hēm vit ka lili. Hā lōgra hayen n vidm myenm welee. ²⁶ Ka ln kpahm welee, l'da ba l'bēm na hā hēħħi kunyċċu deb tant reem daa. Gwēntah, na t'biir biint, hā daan myenm ligah na hā kpah fubehii ka tagħha hā mōm hā vit gwelja, gokaawranħen.

He

²⁷ Biilm, nid baaben tia ba hà kpi myenm n jaħ'. Tii kaann hà jehnt Sangband nōngan na d' yaa n wun. ²⁸ Ta welee nnii Krista nn vidr hayen myenm na hà kpii nidfigm fubehii. Tii kaann hà nan ree hayen refidrm na hà to bá hōd hà daanm bee jugu dahb, lag na hà ta waa nidba fubehii.

Bahlb gigdm n Krista vit gemmmt

10 ¹ Mohiisa *bahlb da ba na kegt t' kena n nōngan tii liliit n jaħn. B`da kpaa tōn bii n b`bee bii mōmb. B`ta kpaħ b`bee b`he na hii hà nyohla hayen n Sangband wii kitg hōmwu kpaalaa ka tagaa n vidyent ban hēna bind wo bind ka kpaa saa tii. ² Ka welee da ba gobint, nyimlena bá da hēna *vit bee t da saa-t hēb. In ba l`bem na l`higra bá fubehii myenm ligħaf, l`kotod na In ta kpah l`bem na bá kohln.

³ Biilm, vitii tōra nidba na bá deedgħm bá fubehii hēn bind wo bind, ⁴ l`ba na naadaara n butajunta jiim kpah n gemmmt tiit na m`kpii fubehga. ⁵ Tii kaa nnii Krista nn da kena tant hēn n bōħċċa na:

«*Vit ban hēna-v laa dikāħt ban saħ-v tii,
lag bii nnii.*

Gwentaħ lee, v`mōħm-ma.

⁶ *Dōm ban kuu ka totra bogm laa,
vit ban hēna na l`waa fubehii tii,
lag tii nnii vn bag.*

⁷ *Lee, má bōħċċa na: "man nanaħ".
Má yul bahlb wadgan man ba má hēm bii.
Má kena v`man, má Saberma.*

Bii b`bee-ma loogu bii nnii na má hēm v`soklb^z.

⁸ Hā bōħċċa saħna: «*Vit ban hēna-v laa dikāħt ban saħ-v tii, lag bii nnii. Dōm ban kuu ka totra bogm laa, vit ban hēna na l`waa fubehii tii, lag tii nnii vn bag.*» L`ba na bá hēna welee vitii wo bahlb nn għaba ma lee. ⁹ Tii kaann, hā ta lilm bōħċċa na: «*Man nanaħ, má kena na má he v`soklb.*» Welee weraa na hā kpii nan vidnoogħi n nan kalgr hā mom hā ret.

¹⁰ Tii lee, Yeesu Krista hera Sangband sокlb ka vid hayen. Hā logra hā għanu n to myenm welee ka higda t`fubehii. ¹¹ Goorhee mənħee

10.5-7 Gwiegħi ba Yum40^{jan}.7-9.

nnii gotibaaben tia nn jeħfr hā nakpa ja jugun ka hēna hā ȳmexx. Vidyentii nnii han tōo heruh', l`ba na t`kpah t`bee t`kpī fubehii felah'. ¹² Krist lee, wii hera *vit myenm n jaħi fubehii kaa, n san n kad *Sangband nājuudu hēn*. Ree nnii han bee kakehn. ¹³ Gwelja, hā hōda na Sangband *lo hā rafeedba hā nakpai kweeñ na hā nawdrba*^z. ¹⁴ Hān logr hayen n vidm myenm ligħaf lee, n hēm na biiba han higda bá fubehii bee kitg hōomba kpaalaa kakehn. ¹⁵ *Vohoom Buudm ta bōħċċa ka higaa-t welee. M`bōħċċa nooga saħna:

¹⁶ «*Welee goorhee kaann,
kpay-n *tuurnt
man kee mà lo má n *Yisraheel haar l`huuga tii!
Má kee mà lo má bahlb bá diilan,
má hōr-b bá kweewan.*»
Saberma nn bōħċċa nnii.

¹⁷ L`saa m`ta lilm bōħċċa na:
«*Má kee mà yum bá higm,
má kpaa kee mà deer bá bę́ħgu n bá fubehii l`gwieet.*»

¹⁸ Ka l`waa fubehga kiiga, żi` ta għaba na bá to bii fubehgee kaann?

GWIEGħET HĒN TIIM N M`NÖNGAN KENA

Daa gwid-n n`daaġb kaawr!

¹⁹ Teelba-n, welee lee, t`miil hom na Yeesua vit jiim saħl-t huru na t`jib kaalanjuudga mōmgan l`kpah gemm. ²⁰ Wii rawda-t huru, hū keda ka vonta dimguu. Hurħuu ba kweeħlu, hū neeran. Hūu nnii hā għanu. ²¹ Welee nnii In her t`ka ba n *gotibermwu Sangband haар mōmrn.

²² Tii lee, tn nyohlgm-n nan tyen n Sangband ka ba n kweeħħomr, t`gwieet hēn tiim ba kpaalaa, l`hig t`ni bii b`da kohla-t bii membii, ka ta hig t`gbani n nyaalm m`ba *kel kel mii. ²³ Żi Sangband kpaa hēna d`gwieet jugu ni? Tn kpat t`mad-n nan gerah daaġb tn rea ka bōħċċa b`ret bii! ²⁴ Tn loom-n taa hēn nomb ka saħħa taa ȳmeenm na baawena sōklm hā tuura ka ta bea ka hēna ȳmexxhom!

He

10.12-13 Gwiegħi ba Yum110^{jan}.1.

²⁵ Tn daa jøhm-n t' kpaturi wo ln miil n biiba bá ka hëna lee! ¿ N`kpaa yu na Saberma goor nyuhann? Tn sahm-n taa ñmeenm!

²⁶ Ka t' tii na Gohomt nn bøhco tii ba gobiint n ñmet n ka hëna fubëhga ka mi, vit tiit ta kpañ welee fubëhgee kaa. ²⁷ B' tol-t bii nnii na t' hòd yakwègdgu n boglabermm m' kee m' bugdr bá vida Sangband hëen bee mii.

²⁸ Ka hii ba valg Mohiisa *bahlb, nidba bareñ laa batañ t hig na hà kohln, bá kuum-wu ka kpaa yu hà higm. ²⁹ Ka l`ba welee de, hii hà nim Sangband Budaaga n kohl *turrnt kan tag n kà jiim n lo tii wii, ¿ n`diila na wii tobr darm kpaa kee l`bem fobëhgu l`yata? ¿ Lag jiimii da higdg-wu? ¿ Hà ba suudg *Vohoom Buudm nnii? ¿ Lag mii hëna-t hòmgu? ³⁰ ¿ T`kpaa mi Sangbandn? ¿ Lag dii beda na: D`kee d`teew n`hoodr, l`saa d`to baaben tiiwu hà fat? ¿ D`ta ba biir na dii nnii Saberm na d`kee d`yaa d`tigr n yaagu? ³¹ Biilm, dii neeran. L`ba fobëhgu na d`yaagu lor nida jugun.

³² Deedg-n b'da getg n nn weem bii! ¿ N`da ba sohdg Sangband wiinga goorheen n jum kunyönu kòd? N`da bee n mug hòm n tam hoodr. ³³ Liilawen bá da suul n`ni biiba ka hëna-ba dad dad kòrgu nöngan. Liilawen n`ni biiba ta ba keliigu ka tòra ban da hëna welee bee. ³⁴ N`nyana sarga tiiba kunyönu. Ban da feer n`nihin lee, n`tii ka ba nyaaëbn na n`bòrii n`kwègdm ka mi hòm na n`kee n`yuun kwègdm m`ba hòm ka yata ka ba ka bém kakehnán.

³⁵ Daa la bòrii-n nan daaëgb nn ba n bii, l`kotod na fadbermt hòda-n. ³⁶ L`gbaama-n nan na n`hafr ka hëna Sangband sòklb le n`sohdg Sangband nn lo na d`nan hëna-n bii. ³⁷ Biilm, l`hòda na:

L`goda jañ', jañ yem na

hà ba hè daan wii daan.

Hà kpañ hè hilg daanm.

³⁸ Sangband bøhco na:

«Hòma nan ba hè neer n gweet hëen tiim.

Gwëntah, ka hè ñmetg kaawr,

hà loogu riir-ma kpaalaa².»

³⁹ Ten lee, tii kpaa ba na ten nnii bá ñmeta kaawr ka helaa ka boor bee. T`ba na gweet hëen tiim tiiba ka ba jugu dahb huru jugun.

10.38 Hòma ba hè neer n gweet hëen tiim. Baa bà bee bá ta hom na hòa gweet hëen tiim ba sòbb wii nan ba hè neer.

Tuurnkpeemtn tiiba gweet hëen tiim

11 ¹ Gweet hëen tiim nnii na v`tiim na vn daag b`hëen bii bee. Ta mii nnii gobiint ban tia t`hëen ka kpaa yu tii. ² Weem daa nidba gweet hëen tiim kaa nnii Sangband nn da sohdg bá diila.

³ Gweet hëen tiim kaa nnii tn miigaa na Sangband gweet lo want hòm t`tagan. Welee nnii ln ree ban yu bii ka tag n ban kpaa yu bii.

⁴ Gweet hëen tiim kaa nnii Hæbeela nn da her *vit Sangband t`ba hòm kpaalaa ka yata *Kaiyina ret. Sangband nn da sohdg han da sir-d bii lee, n ree n bøhco na wii nnii hòma, hòa gweet hëen tiim kaa. Ln la ba na hòa kpiiran lee, hòa gweet hëen tiim kaa nnii han la gwæela n jana.

⁵ Gweet hëen tiim kaa nnii ln løgr Henook n kol n faaga na hòa daa kpi. Hòi da ba nyaan-wu felah', l`kotod na Sangband da kolg-wu kakehnán d`man. Hòa kolgm gweet, *Wadbuudga rea ka bøhco-t na: Hòa da ba Sangband loogu. ⁶ L`ba na ka hii kpañ n gweet hëen tiim, hòa kpañ hòa bee hòa bém Sangband loogu felah'. Biilm, ka sug na nida nyohlg hayen n Sangband, l`ba daft na hòa tiim na d`bee, ka ta tia na d`faada bá bag-d bee.

⁷ Sangband da bahi *Nowee l`hel b'da ba b`getg bii, n bii hii nn ta kpaa yu sah bii. Hòa gweet hëen tiim kaa nnii han da tii na Sangband nn bøhco tii ba gobiint n kpañm kadaknu. Kuu ni nnii ln da dafh wú n hòa haar l`jugu. Welee nnii han da werii na tant hëen nidba kohln, Sangband t løgm-wu na hòma hòa gweet hëen tiim kaa.

⁸ Gweet hëen tiim kaa nnii *Habrahaama nn da valg Sangband hoft n vid hòa kòrgu ka ked kòrgu Sangband nn da bed na d`nan sahl-wu kuun. Hòa da nyab ka kpaa mi hòa kan ked ree. ⁹ Gweet hëen tiim kaa nnii han da san n ka neer wo saana tant Sangband nn da lo na d`nan sahl-wu tii hëen. Hòa da gool sugtn wo *Yishaakwu n *Yakooba.

Bà da ta ba bá sohdg tant dn da bed n foorm na d`nan sahl-wu tii.

¹⁰ Biilm, hòa da hòda kòrgu kú boboga hafr kuu. Sangband maantr n mòhm-ku. ¹¹ Gweet hëen tiim kaa nnii Habrahaama nn bee n ka ba na san, l`ba na hòa bina getg welee. Hòa fog *Saraa mòma da ta kpaa maad². Hòa da miil hòm na Sangband ba d`mad dn da bed

11.11 Gweet hëen tiim kaa nnii Habrahaama nn bee n ka ba na san, l`ba na hòa bina getg welee. Hòa fog Saraa mòma da ta kpaa maad. Baa bà bee bá ta hom na Gweet hëen tiim kaa nnii Saraa nn bee n ka ba na nyan, l`ba na hòa bina getg welee. Hòa mòma da ta kpaa maad.

ka foor-wu tii. ¹² Tii kaa nnii ln tag n nidbilma wee há nyuh kuum, nidfigm t rorm há buudmn *ka kpañ kaalb wo sangbambiimn ñmedii laa nyaam maaru gwihim*.

¹³ Bá mëmbee da kpiidr ka ba n gwæet hen tiim, gwëntah ka ba sohdg want ln da lo na bá da ba sohdg tii. Bá yum-t ka ba vokun n miig hóm na tii nnii, ka ta mi na bá ba na *saanban ka daan yaku tant hen*. ¹⁴ Bá da gwæela welee l' weraa hóm na bá bagl korgu kuugu, l'kotd na bá tia na hii hár lo na hár nan hëna-ba bii wii mada hár gwæet. ¹⁵ Ka bá da kom bayen l' bahr n korgu ban da red kú ni kuu, nyimlena l' da si-ba huru na bá ñmætg kú ni. ¿Laa bee? ¹⁶ Na t' biir biintii, bá da fëba ka bag körjeengu kú ba hóm ka yata, kuu nnii sangbambiimn reku. Tii kaa nnii Sangband nn kpañ n jiwfi na bá hofm-d na bá Sangband. Biilm, d' manyii-ba korgu kuugu.

¹⁷ Gweet hen tiim kaa nnii Håbrahaama nn da lôgr *Yishaak na hár vid, Sangband nn da tarm-wu lee wen. Hár da tii na hár to-d hár budaaga kayengee ln da la ba na d' lo na d' nan hëna-wu bii lee. ¹⁸ D' da beda-wu na l' kee l' tag n Yishaak le hár buudm neer. ¹⁹ Håbrahaama da miil hóm na Sangband ba n gemmmt na d' himiim kpiirmab. Tii kaa nnii dn da ñmælg-wu hár buggee, welee t ka boo kuumn himtgm.

²⁰ Gweet hen tiim kaa nnii Yishaaka nn da kaawl *Yakoobwu n *Hesaaw bá hen l' hel bá su kaa neerm.

²¹ Gweet hen tiim kaa nnii Yakooba nn da ta kaawl *Yoosefa bii hen kayen kayen. Hár da hera welee ka nyuh kuum. *Há hig há dabiir hen n doot Sangband tijan*.

²² Gweet hen tiim kaa nnii Yoosefwii nn da faa *Yisraheel bii na hí kee hí riir *Hejift tantn, lee n to wad ka böhöö ban kee bá he hár kowa lee. Hár da hera welee ka nyuh kuum.

²³ Gweet hen tiim kaa nnii *Mohiisa reba nn da kpëhdr-wu hár kaamn. Bá da meedra-wu n kpëhdr-wu yelmaa kakehnan kidii hitah', l'kotd na buggee da ba kwæelm l' kpañ jah'. Bá da ba siill huraa noor mëh'.

²⁴ Gweet hen tiim kaa nnii, Mohiisa nn da bern lee, n kirm na hár kpaña bag na bá hofm-wu na *Farhoa beera kwæela*. ²⁵ Hár yum na l' ba hóm na bá dadrm-wu wú n Sangband tigr n ln ba l' bëm na hár way bii b' kpañ b' hiidg ka neer fubëhgan lee. ²⁶ Hár da sôkl na bá nim-wu Krist Sangband nn bantg wii dela. Welee da bee-wu

daft l' yata Héjift tantn këgt. Biilm, hár da lo hár nomb fat t' kena n nongan tii hen.

²⁷ Gweet hen tiim kaa nnii Mohiisa nn da nyab Héjift tantn. Hár da bahra hár noor tuuu, wo mina hár yul Sangband, l' ba na hii kpaña yuu-d. Tii nnii han da la ba siill huraa kwæewweerga mëh'. ²⁸ Gweet hen tiim kaa nnii han da bed bá jum *Gëtgm kasant n mëem jiim hayhee mënhee fiid noora hen na kuum *sangbantumta daa bee hár ku Yisraheel budanoogrii.

²⁹ Gweet hen tiim kaa nnii *Yisraheel tiiba nn da mëwdg nyaam ban hof na *Nyamolm mii wo tankparmt, l' ba na Héjift tiiba nn da tagdna-ba n magii na bá ta mëwdg lee, l' ñmæhëe-ba.

³⁰ Gweet hen tiim kaa nnii Yisraheel tigr nn da lôgr goora halblef ka bida n Yerikoo korgu, kú dabid t luurm.

³¹ Gweet hen tiim kaa nnii yaruut Rahaaba nn da sohdg bá da daan na bá wagii korgu hen bee hóm. Tii kaa nnii han da ba kpi wú n bá da vidg Sangband hen bee.

³² ¿Mà ba mà ta biir nan na la? Huru kpañ-ma nan na mà gwæel-n Gidhoonwu n Baraakwu n Samsoonwu n Yeftaawu n *Daviidwu n Samuheelwu n nan *gwæet böhöötbä gwæet. ³³ Bá gwæet hen tiim kaa nnii ban da her want jugu jugu. Hii da diira tiga jugun, vola t hém b' ba sôbb bii. Hii t sohd Sangband nn da bed na d' nan sahl bii, vola t mud diidt noora. ³⁴ Biiba t kuum boglam gemmmt, volba t fet hoodjuuga noon. L' gbaad volba bëhii, volba ba na hoodwamtba n dee tigsaana tawdba. ³⁵ Gweet hen tiim kaa nnii foëba nn da nyan bá kpiirmab t himtg n ñmet bá man.

Volba lee, bá dadr-ba. Bá da kida na bá kpaña bag na bá fetg ka bo na bá bee bá sohdg bii b' ba hóm l' yata bii. Bii nnii kpiirmab himtgm.

³⁶ Bá da lahra volba ka gbuu-ba huhi, n kpañm-ba kona n lo-ba sargan. ³⁷ Bá da lôdra biiba tana ka kuu-ba, n sôhm volba gidr gidr, n hém volba dad dad, n kuum volba n hoodjui. Volba da yôhwa yôh yôh ka yoër buri n fei gbant, ka ba haluugan kpaala. Bá da nima ka dadra-ba, ³⁸ l'ba na tant mòmt da kpaña magr na t' sohdg-ba t' hen. Bá da yôhwa rena n rena tankparmt n duuran, ka go fiit huuga n vatn.

³⁹ Welee nidbee gwæet hen tiim kaa nnii Sangband nn da sohdg bá diila. Gwëntah, bá ni hii ba sohdg Sangband nn da bed na d' nan sahl-ba bii. ⁴⁰ Sangband da maantr t' mëmbee bii hóm l' yata, tii kaa nnii dn da ba sôkl na bá kitg hómka kpaala t' kpañ kan.

Solm-n ka hafila ñyen n tarmga!

12 ¹ Ten lee, wo welee nidbee məmbee nn jehr t' kaa ka kaadg-t rena n rena lee, tn kohdg-n nan bii b' yata-t jeegu bii n nan fubehga na t' kpaa hila ká ni loob! Tn solm-n gweet hən tiim huru jugun ka hafhr na t' bee t' taai! ² Tn solm-n ka lo t' nəomb Yeesua hən! Wii rawdg-t gweet hən tiim huru n ka həna t' kita həmba kpaalaa. Wii məma tii n jum kunyɔŋju n kuum *dabragr hən ka nima jiwhi hí da ba hí kpali-wu kuumii kaa hii, l' kōtōd na hā da hugl n nyaağb l' bahr n bii b' da hōd-wu bii. Gwelja lee, hā kada Saŋband huraant jarga najuudu hən.

³ Diilgm-n hā hən! Fubeh̄tiiba vidg hā hən kpaalaa, hā la tii n sohd welee. Lee, l' daa saa na l' hadg n' kpamiin n' bərii ḥmeenm!

⁴ ¿ N'nyin teewra hoodr n fubehga kakehnan na n' kpia? ⁵ ¿ N' hōn Saŋband nn da bahl-n wo sa nn bahla hā bii leen? D' da beda na:

«Mà buga, daa nim Saberm man mà nyagdgm!
Daa bərii ḥmeenm mà wen daraa v' tobr lee wen!

⁶ Biilm, Saberm man,
mà nyagda hii man səkla wii,
ka ta daraa hii man lög na mà buga wii tobr.»

⁷ Tiim-n ka ju kunyɔŋju d' nyagdgm kaa! D' həna-n welee na dn lög-n na d' bii l' kaa. ¿ Buga kiiga ba rii ká sa kpaa nyagda-ka?

⁸ Biilm, ka Saŋband kpaa nyagda-n wo dn həna d' bii lee, n' kpah na d' bii məmiin, n' ba na buyuumtn.

⁹ Mā haaraa waa, ¿ t' reba da kpaa nyagda-t? Ban da həna-t welee lee, ¿ t' kpaa vala-ba? Ka l' ba welee de, ¿ t' kpah t' hohlgm tyen t' Sa hā ba Saŋbambiim wii tiŋa l' yata ka bo na t' yuuñ neerm? ¹⁰ T' reba bee da nyagda-t wo bee nn diila lee, l' ba na l' kpah l' hiiidg. Saŋband lee, dii nyagda-t l' bahr n na d' bagl t' hōmgu, ka bo na t' neer ka ba buudba d' dela.

¹¹ Biilm, bā wen nyagda nid lee wen, l' kpaa sah-wu nyaağb, l' ka sah-wu wiiru. Gwəntah, kaann lee, nyagdgmii maantra hii hā sohda-m wii, l' saa na hā yuuñ neerhōmm hā neer nigiigun.

¹² Tii kaa nnii ln bed na: Vii-n n' nihi hí ba yem bəlah gemmmt kpah hii! Haħlg-n n' dina hā ridwa hee! ¹³ Tagd-n huri hí ba tih hii ka bo na kparwa nakpaŋa daa haŋ, lee, na l' hel l' gbaad-wu.

Neer-n neerhōmm!

¹⁴ Həm-n gemm na n' neer nigiigun n baawena! Ked-n n nōngan ka berja n' buudt neermn! Hā kpah welee wii nan kpaa yu Saberma nōnga. ¹⁵ Bəm-n baw na n' ni hii da ber n Saŋband hōmgu! N' huuga hii daa kitg wo mobeh̄gu kú ror kū rahm kohla ka kuu nidba kōd kuu!

¹⁶ Hii daa la neer joojooneerm ka nima wanbuudt wo *Hesaawa nn da her lee! Diit n jaħ kaa nnii han da gweedm hā maat. ¹⁷ N' miil hōm na kaann, hā sa da kida-wu hā wen da bag na hā kaawl hā hən lee wen. Han da la kuum lee, hā ba bee na hā he na hā sa lagii diila han da mug hee.

Huraant t' kpah damp tii

¹⁸⁻²¹ *Yisraheel tiiba nyohlg bayen n bii ban ba bā bee bā tarm bii. Bā nyohlg bayen n *Sinaayi duur d' hulwa n bogm, n wadr d' da hohntn n ka jil kpimm dii, n nyeet, n hamr, n muulja kā nyamra kee, n nan noor d' faa gweet dii. L' dam biiba bā da homr welee noorii bee, bā jow ka bōhōo na hii daa moog-ba tiit bōhōo, l' kōtōd na bā kpah bā bee bā sohdg wadii. Noorii da bōhōo na: *Hii hā kee hā tarm duurii wii, bā lōd-wu tana bā kuu-wu, ka la dōm mōmm.* B' da geta bii da ba fobeh̄gu l' kpah jaħ'. *Mohiisa məma t ka toola na «fobeh̄gu kura-ma mā ka defra.» Nen de, ¿ n' nyohlg ūyen n welee wantii?

²² Haai! N' nyohlg ūyen n *Siyoon duur n nan Saŋband kōrgu. Dii neeran. Kōrguu nnii saŋbambiimn Yerusalēm, kú ni ba *saŋbantumtba bā kpah kaalb. ²³ N' ta nyohlg ūyen n kpaturu hū kpogl taa n ka ju kasant huu, budanoogrii kpaturu ln hōd hī hida saŋbambiimn hii. N' nyohlg ūyen n Saŋband. Dii yaa nidba məmba n yaagu. N' nyohlg ūyen n nidhōmba vohood m' kitg buudm kpaalaa.

²⁴ N' nyohlg ūyen n Yeesua. Wii nnii t' gokuuda. Saŋband tag n wii n lo *tuurnkwéent t' n dn t' huuga. Biilm, hā jiim ln meer mii ba daft ka yata Hābeela rem. ²⁵ Mug-n nan ūyen hōm! Daa la kir-n na n' kewlg hā gwēela-n wii! Mohiisa nn da bahl Yisraheel tiiba tant hən bā kirm lee, ¿ bā da fetg tobr darm nuhu ni? Ka l' ba welee de, ¿ lan nnii tii nn kee t' fetg tobr darmii nuhun ka t' gwidaa hā gwēela n tn ka ba saŋbambiimn wii kaawr?

²⁶ Weem, hā noorii da dam tant. L' saa gwelja hā ka bōhōo na hā ba hā lil tant damp. Lag tii n jaħ, na saŋbambiim məħ!. ²⁷ Gweet

He

han bōhōo na hā kee hā *lil* tii weraa na want In ree tii kee t` dam t` bōr, ka bo na b` kpaah b` bee b` dam bii n jahf bēm. ²⁸ Wo tn kee t` sohdguraant t` kpaah damp tii lee, tn mad-n nan welee hōmguu hōm! Tn hēm-n nan Saŋband ḥmēeġb n valgm n fobehgu wo In magr n dn lee! ²⁹ Biilm, t` Saŋband ba na *boglaberm m` bugda l'mengu mii nnii*.

Hagla jugu jugu

13 ¹ Ked-n n nōngan ka sōkla taa vol wo vol teelba dela! ² Daa hōnjiim-n na n` sohdgm saanba hōm! Biilm, biiba da hera welee n sohdr *saŋbantumtba ka kpaah mi.

³ Deer-n bá reewr sargan bee ret wo l`biir na n`n ban n`reewran! Ta deer-n bá reba hēna dad dad bee hēn wo l`biir na nen nnii ban dadra!

⁴ Baawena valgm yaala! L` saa daawwu n hā fog bá mad bayen hōm! Biilm, Saŋband kee d`dar yaruutba n bá neer yōh bee tobhā.

⁵ Daa la deer-n liġbiir kaa! Gwēntah lee, bii nn ba n gwelja bii sahm-n nyaaġb! Biilm, Saŋband mōmr beda na: «Mà kpaah kee mà saa-v, mà kpaah kee mà gwid-v kaawr felah!» ⁶ Tii kaa nnii tn ba t` bee t` bōhōom ka ba n daaġb na:

Saberm nnii hii hā tōra-ma.

Mà kpaah mà solm bii fobehgu.

¿Beħteku nnii nida nn ba hā bee hā hee-ma?

⁷ Deer-n n`bermkpeemba bá da faa-n Saŋband gwēet bee hēn! Deedgm-n ban da neer kakehnān bá kuum lee! Tōgiim-n bá gwēet hēn tiim!

⁸ Yeesu Krista nn da ba dindiin lee, welee nnii han ta ba jana, ka ta ba hā bēm yenmii kakehnān. ⁹ Daa la saam-n na weriib biib b` rota n gwēet hēn tiim bii fiwlqm-n! L`ba hōm na l`tagiim n Saŋband hōmgu ka hahla-n, lag na diit tiit gwēet kaa. Bá tagd welee gwēetii kaa bee kpaah n waym miim felah!. ¹⁰ T` ba n *vit dahja. *Gotiiba lee, bee hēna bá ḥmēeġb suku kwēen, l` kpaah saħ-ba huru na bá way t`vit dahjee hēn bii, ¹¹ l`kotod na bá totra dōm ban her n vit mii *barsi kaann*. Dōm ban lōg n hēm vit fubehii kaa mii jiim n jah nnii gotiberma nn ked n kaalanjuudga mōmgan. ¹² Tii kaa nnii Yeesua

13.6 Gwēetii ba Yum118jan.6.

nn kpiir ta kōrgu kaann, ka bo na hā higdg tigr fubehga ka tagaa n hayen hā jiim.

¹³ Tn ked-n nan n hā weenn *ka ror kōrgun* ka tia na bá nim-t hā dela! ¹⁴ Biilm, t` kpaah n tant hēn gbalaja ká bee kakehnān kee. Kōrgu kú kena n nōngan kuu nnii tn bag. ¹⁵ Tn *yuum-n nan Saŋband yumii* hēruh ka hoh d` hidr ka tagaa n Yeesua! Tii nnii vit^z t` magr na t` toom-d. ¹⁶ Daa hōn-n na n`hēm hōmgu ka ta tōra taa vol wo vola! Welee vitii beel Saŋband loogu.

¹⁷ Valgm-n n`bermba ka hohla ḥyen bá kwēen! Biilm, bá kiiga n`hēn ka mi hōm na Saŋband nan yaa n ban ban her bii jugun. Saam-n na bá hēm bá ḥmēeġb ka ba nyaaġb! Daa hee-n na bá hēm-b ka nyēera! Welee kpaah l`torg-n bii.

¹⁸ Seejim-n t` hēn! T` miil hōm na t` rarmn ba hōm, l` kōtōd na t` bagl na t`neer hōm l`mēmēguun. ¹⁹ Mā gbaama-n nan ka higr na n` seejim mā hēn, ka bo na Saŋband saa na mā ḥmetgn n`man weem.

Seejib

²⁰ Saŋband saħl nigiigu. Dii himii t` Berm Yeesuwu kpiirmab huuga hā kit d` *fēebii kimtberma ka tagaa n hā *vit jiim. Mii hahla *tuurnt t`bee kakehnān tii. ²¹ Saŋband saħm-n gemmmt na n`beem ka hēna hōmgu mēngu ka bo na n`hēm d`sōklb. D`he t`ni b`bee-d hōm bii ka tagaa n Yeesu Krista! Dii heħl n nyokb kakehnān. L`bēm welee!

²² Teelba-n, mā fela-n ḥmeenm gonyiigankena hoorb nnii. Sohdg-n-ka n kwēewdoolgm! Mā hoora-n-ka ka hewla tintii. ²³ Miim-n na bá rawdg t`teel Timoteewu sargan! Ka hā taan weem, mā n wun t`kee t`daan mā nyāan-n.

²⁴ Seej-n n`bermbee mēmbee n biiba bá ba na Saŋband reba bee mēmbee! T`teelba bá ba ħitaalii bee seerja-n.

²⁵ Saŋband hōmgu bēm n`mēmbee n`man!

He

13.15 Gwēetii ba Yum50jan.14,23.